

**POVJERENSTVO
ZA
FISKALNU POLITIKU**

**OSVRT POVJERENSTVA ZA FISKALNU
POLITIKU NA OSMI PAKET MJERA VLADE
RH ZA ZAŠTITU STANDARDA GRAĐANA I
KONKURENTNOSTI GOSPODARSTVA**

Osmim paketom mjera zaštite standarda stanovništva i konkurentnosti gospodarstva prihvaćenom krajem ožujka 2025. godine Vlada RH nastavlja politiku izravne pomoći stanovništvu i gospodarstvu započetu u uvjetima pandemije COVID-19 i nastavljenu u uvjetima visokog rasta cijena na globalnom i domaćem tržištu. Potreba za takvim oblicima pomoći prepoznata je i na razini EU pa je na prijedlog Europske komisije prihvaćena opća klauzula o odstupanju od pravila iz Pakta o stabilnosti i rastu koja je vrijedila od 2020. do 2023. godine kako bi se članicama omogućio fiskalni prostor za provedbu takvih mjera.

Hrvatska je bila jedna od članica koja je intenzivno provodila mjere zaštite, pa je od početka 2022. godine do danas Vlada RH donijela osam paketa mjera zaštite u ukupnoj vrijednosti od 8,4 milijarde eura. Godišnje vrijednosti paketa imale su značajan udio u ostvarenom BDP-u i proračunskim rashodima te su znatno utjecale na ostvarenja salda proračuna opće države, ali važno je napomenuti da unatoč provedbi tih mjera Hrvatska ni u jednoj godini nije premašila granicu manjka opće države od 3% definiranu Paktom o stabilnosti i rastu dok je udio javnog duga u BDP-u imao stalan trend smanjivanja.

Međutim, doneseni paketi mjera predstavljali su znatan trošak za državni proračun, točnije iznosili su približno 10 % ukupnih proračunskih rashoda u 2022., 2023. i 2024. godini, najviše kroz transfere stanovništvu i subvencije koje su se odnosile na nadoknadu razlike u cijeni energenata. Samo u 2024. godini je, djelomično kroz prijeboj međusobnih potraživanja države s HEP-om, za pokriće razlika u cijeni energenata u proračunu predviđeno 844 milijuna eura. Ta pokrića nisu u potpunosti pokrivala razlike u cijenama dobavljačima pa je tako došlo do znatnog pogoršanja financijskog poslovanja HEP-a kao najvećeg dobavljača energenata u Hrvatskoj. Odnosno HEP je nakon dobiti u visini 140-185 milijuna eura u prethodne tri godine u 2022. godini poslovao s gubitkom od 620 milijuna eura.

Dijelom zbog utjecaja provedbe mjera na rashode i deficite članica te narušavanja tržišnih odnosa Europska komisija je u ožujku 2023. godine najavila da unatoč i dalje prisutnim inflatornim pritiscima neće biti produljenja opće klauzule o odstupanju na 2024. godinu, te je sredinom 2023. godine u svojim Preporukama državama članicama pozvala na postupno ukidanje nacionalnih fiskalnih mjera zaštite kućanstava i poduzeća, uz snažniju orijentaciju na zaštitu najranjivijih kućanstava i poduzeća.

Dostupni podaci iz Nacrta proračunskog plana za 2025. godinu i Obrazloženja državnog proračuna za 2025. godinu išli su u tom smjeru. U proračunu su i dalje predviđena sredstva za socijalne transfere u okviru provedbe mjera zaštite, ali su prema tim izvorima sredstva za subvencioniranje krajnje cijene plina za kućanstva

te primjenu ograničenih cijena električne energije predviđena samo do kraja ožujka 2025. godine.

Stoga je zadržavanje cijena struje, plina i toplinske energije za kućanstva i male poduzetnike kao dio osmog paketa Vlade neočekivana mjera, s vjerojatnim dodatnim pritiscima na rashode državnog proračuna. Zbog toga Povjerenstvo za fiskalnu politiku naglašava da bi fiskalna politika trebala biti protuciklična, odnosno usmjerena na štednju u dobrim vremenima, te da u što manjoj mjeri narušava tržišne odnose. Ovaj osmi paket mjera zaštite u određenoj mjeri odudara od takvog smjera – njegova je ukupna vrijednost nešto viša od prethodnog paketa iz rujna 2024., a najveći dio paketa ima i tzv. horizontalne učinke, točnije nastavak zaštite svih kućanstava i jednokratni dodatak za sve umirovljenike. Uz razumijevanje prema socijalnoj osjetljivosti Vlade RH Povjerenstvo sugerira da se u idućim paketima zaštite u većoj mjeri slijede preporuke Europske komisije te osigura veća usmjerenost mjera prema najugroženijim skupinama stanovništva i gospodarstva. Kratkoročne intervencije mogu imati stabilizacijski učinak, ali dugoročno mogu stvoriti ozbiljne probleme za stabilnost javnih financija, jer u dugom roku predstavljaju dodatni pritisak na javne financije, povećavaju javni dug ili pak porezno opterećenje budućih generacija. Vlada RH trebala bi izraditi plan izlaska tj. ukidanja postojećih privremenih mjera, odnosno utvrditi ciljane mjere isključivo usmjerene na zaštitu socijalno najugroženijih skupina građana.

Vlada RH je 26. ožujka 2025. godine predstavila 8. paket mjera za zaštitu standarda građana i konkurentnosti gospodarstva. Time je nastavila politiku zaštite stanovništva i dijela gospodarstva započetu početkom 2022. godine, kao odgovor na izražen rast cijena na globalnom i domaćem tržištu koji je prisutan od sredine 2021. godine. Na porast cijena u Hrvatskoj, osim globalnih inflatornih pritisaka, dodatno su utjecali snažan rast domaće potražnje te negativni efekti uvođenja eura. Zbog toga je rast cijena u Hrvatskoj bio izraženiji nego na razini cijele EU, osobito u segmentu prehrambenih proizvoda. Točnije, u razdoblju između lipnja 2021. i veljače ove godine ukupna razina potrošačkih cijena porasla je za 27,8 %, cijene električne energije i plina za 28,8 %, dok su cijene hrane narasle za čak 42,0%. Takva kretanja dovela su do smanjivanja kupovne moći plaća, mirovina i drugih socijalnih primitaka, odnosno do pada ukupnog raspoloživog dohotka.

Vlada se u svojim paketima zaštite fokusirala na ograničavanje rasta cijena električne energije, plina, toplinske energije i ogrjevnog drva te ograničavanje cijena osnovnih prehrambenih proizvoda, pomoć najugroženijim skupinama stanovništva, dijelu javnog sektora i najviše pogođenim sektorima gospodarstva. Konkretnije, Vlada je subvencionirala cijenu energenata, snižavala pojedine stope PDV-a i trošarina, odredila listu proizvoda s ograničenom cijenom, isplaćivala jednokratne naknade ugroženim kupcima energenata, umirovljenicima, korisnicima dječjeg doplatka,

nezaposlenima, posebno nezaposlenim hrvatskim braniteljima, davala potpore poljoprivrednicima, ribarima, drvnoj industriji, pružateljima socijalnih usluga te javnom prijevozu putnika, kao i potpore tvrtkama za zelenu tranziciju i energetske učinkovitost zgrada.

**Tablica 1. PRIHVAĆENI PAKETI MJERA VLADE RH
OD VELJAČE 2022. DO OŽUJKA 2025. GODINE**

R. br.	Datum	PAKET MJERA	IZNOS, mil. EUR	GODINA, mil. EUR	% ukupnih rashoda*	% BDP-a
1.	veljača 2022.	<u>Ublažavanje rasta cijena zbog poskupljenja energenata</u>	663	3.558	11,7%	5,3%
2.	rujan 2022.	<u>Zaštita kućanstava i gospodarstva od rasta cijena</u>	2.800			
3.	prosinac 2022.	<u>Ublažavanje posljedica rasta troškova života</u>	95			
4.	ožujak 2023.	<u>Zaštita kućanstava i gospodarstva od rasta cijena</u>	1.697	2.164	6,0%	2,8%
5.	rujan 2023.	<u>Zaštita kućanstava i gospodarstva od rasta cijena</u>	464			
6.	ožujak 2024.	<u>Zaštita kućanstava i gospodarstva od rasta cijena</u>	503	751	/	0,9%
7.	rujan 2024.	<u>Zaštita kućanstava i gospodarstva od rasta cijena</u>	248			
8.	ožujak 2025.	<u>Zaštita kućanstava i gospodarstva od rasta cijena</u>	296			
UKUPNO paketi pomoći			6.766			
Pomoći vezane uz pandemiju COVID-19, 2020. g.			1.600			
UKUPNO pomoći			8.366			

Izvor: Vlada RH, DZS, EUROSTAT; *prema ESA2010 metodologiji; termin "ublažavanje" označava jednokratne mjere, dok termin "zaštita" označava privremene mjere Vlade RH

Paketi mjera su se znatno razlikovali po obuhvatu i vrijednosti pa je najsveobuhvatniji paket mjera donesen u rujnu 2022. godine u vrijednosti od 2,8 milijarde eura, dok je vrijednost sedmog paketa u rujnu 2024. godine iznosila „samo“ 248 milijuna eura. Pri tome je, ako se zanemari dodatni paket iz prosinca 2022., vrijednost paketa imala gotovo stalan trend smanjivanja što je odgovaralo ostvarenom kretanju inflacije, a promatrano po godinama znatno su se smanjivali i udjeli vrijednosti mjera u BDP-u i ukupnim proračunskim rashodima. Također treba napomenuti da su postojale i druge mjere s istim ciljem koje nisu obuhvaćene paketima. Primjerice, proširenje liste proizvoda s ograničenom cijenom u siječnju ove godine nije provedeno kao dio osmog paketa mjera, a može se raspravljati i o mjerama koje su povezane sa kretanjem cijena poput izraženijeg rasta plaća u javnim službama.

Provedene mjere polučile su vidljive rezultate. Unatoč rastu cijena električne energije, plina i ostalih energenata, Hrvatska je od lipnja 2021. do veljače ove godine zauzimala tek 22. mjesto među članicama EU. Posebno se ističe podatak o rastu cijene toplinske energije, koji je u Hrvatskoj iznosio svega 2,6 %, dok je prosjek na razini EU bio čak 61,9 %. Hrvatsko gospodarstvo pokazalo je određenu otpornost tijekom krize izazvane globalnim rastom cijena, zadržavši relativno visoke stope rasta i stabilnost javnih financija, unatoč pritiscima na rast troškova života i poslovanja. Od 2021. nadalje, Hrvatska je bila među članicama EU s najdinamičnijim rastom BDP-a, a takav rast popraćen je i osjetnim rastom socijalnih naknada građanima i kućanstvima. Tako je već kod 950 tisuća korisnika starosnih, obiteljskih i invalidskih mirovina (što čini gotovo 25 % ukupnog stanovništva RH) neto mirovina za veljaču 2025. nominalno povećana za 49,8 %, a realno oko 24 % u odnosu na lipanj 2021. godine, a došlo je i do porasta udjela prosječne neto starosne mirovine u prosječnoj neto plaći za te mjeseca s 40,9 % na 44,3 %. Takvi podaci unatoč lošem položaju većine umirovljenika govore o poboljšanju njihovog standarda, a tome treba pridodati i znatan iznos isplaćenih jednokratnih novčanih primanja korisnicima mirovine i naknade za starije osobe (bez isplate po osmom paketu 712 milijuna eura).

Osmi paket mjera zaštite, je prema procjeni Vlade RH vrijedan je 296,2 milijuna eura te je po sadržaju sadržajem sličan prethodnim paketima pomoći. Konkretnije, cilj i ovog paketa je zadržati niže cijene energije kroz subvencioniranje cijena električne energije, plina i toplinske energije, pomoći umirovljenicima, starijim osobama, ugroženim kupcima energenata i nezaposlenim braniteljima isplatom jednokratnih novčanih naknada te studentima subvencioniranjem njihove prehrane. Pored toga ovim paketom predviđene su i potpore pružateljima socijalnih usluga, javnom prijevozu putnika te poljoprivrednicima za proljetnu sjetvu. Pri tome se najveći dio ukupnog iznosa paketa od 140 milijuna eura i dalje odnosi na subvencioniranje cijena energenata, a slijede ga gotovo jednaki iznosi jednokratne potpore za umirovljenike te naknada za troškove energije od približno 62 milijuna eura.